

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-09-000 472
Бања Лука, 12.02.2010. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца М. К. сина Р. из П., Улица...., против туженог Мјешовитог холдинга Е. РС - Матичног преузећа А.Д. Т., Зависног предузећа Е. А.Д. Б. Л., РЈ Е. из П., кога заступа директор и законски заступник др. Ж. К., а њега заступа пуномоћник Д. Б., запослен у туженом, ради утврђења и по противтужби туженог у својству противтужиоца, против тужиоца у својству противтуженог, ради плаћања накнаде за испоручену електричну енергију, одлучујући о ревизији туженог – противтужиоца против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-08-001 796 од 31.10.2008. године, на сједници одржаној 12.2.2010. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се уважава, пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-08-001 796 од 31.10.2008. године се преиначује тако што се жалба туженог Мјешовитог холдинга Е. РС - Матичног преузећа А.Д. Т., Зависног предузећа Е. А.Д. Б. Л., РЈ Е. из П уважава, првостепена пресуда Основног суда у Приједору број 077-0-П-08-000 273 од 11.7.2008. године преиначује у ставовима 1, 3. и 4. изреке и суди:

„Одбија се тужилац М. К. с тужбеним захтјевом којим је тражио да се утврди да туженом Мјешовитог холдинга Е. РС - Матичног преузећа А.Д. Т., Зависног предузећа Е. А.Д. Б. Л., РЈ Е. из П не припада право да од њега наплати износ од 3.018,72 КМ по рачуну број 09-1207-902566890 од 31.12.2007. године с каматама обрачунатим на тај износ, од доспјелости рачуна 25. јануара 2008. године па надаље, као и са захтјевом за накнаду парничних трошкова.

Обавезује се тужилац у својству противтуженог да исплати туженом у својству противтужиоца накнаду за утрошену електричну енергију у износу 3.018,72 КМ са законском затезном каматом почев од дана подношења противтужбе 24. јануара 2008. године па до исплате, те да му накнади парничне трошкове првостепеног поступка у износу од 600,00 КМ све у року од 30 дана, под пријетњом извршења, с тим да се износ дуговања за утрошену електричну енергију плаћа на рачун противтужиоца број..... код банке А.Д. Б. Л., а износи на име парничних трошкова и законских затезних камата на рачун противтужиоца број..... код банке А.Д. Б. Л.“.

Противтужени је дужан накнади противтужиоцу и парничне трошкове другостепеног и ревизионог поступка у износу од још 600,00 КМ, у року од 30 дана, под пријетњом извршења.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Приједору број 077-0-П-08-000 273 од 11.7.2008. године утврђено је да туженом Мјешовитог холдинга Е. РС - Матичног преузећа А.Д. Т., Зависног предузећа Е. А.Д. Б. Л., РЈ Е. из П (у даљем тексту: тужени) не припада право на наплату износа од 2.975,18 КМ по рачуну број..... од 31.12.2007. године, као ни камата обрачунатих на тај износ, од доспјелости рачуна 25. јануара 2008. године па надаље, од тужиоца М. К. сина Р. (у даљем тексту: тужилац), па је тужени обавезан да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 180,00 КМ у року од 30 дана под пријетњом извршења (став 1. изреке); одбијен је приједлог за одређивање привремене мјере обезбјеђења забраном туженом-противнику обезбјеђења да до окончања овог спора обустави испоруку електричне енергије породичном домаћинству тужиоца-предлагача обезбјеђења (став 2.); дјелимично је усвојен захтјев противтужбе па је тужилац у својству противтуженог (скраћено: противтужени) обавезан да туженом у својству противтужиоца (скраћено: противтужилац) на име утрошене електричне енергије са стањем на дан 31. децембра 2007. године уплати износ од 43,54 КМ у року од 30 дана под пријетњом извршења (став 3.); с вишком тужбеног захтјева и захтјева противтужбе „од тражених 3.018,72 КМ до досуђених 43,54 КМ, тужени – противтужитељ се одбија – као неоснованим“ (став 4.).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-08-001 796 од 31.10.2008. године одбијена је жалба туженог – противтужиоца и првостепена пресуда потврђена у дијелу којим је утврђено да туженом не припада право на наплату износа од 2.975,18 КМ по рачуну број..... од 31.12.2007. године као и камата обрачунатих на тај износ од доспјелости рачуна 25. јануара 2008. године па надаље, од тужиоца, те којим је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове спора у износу од 180,00 КМ, као и у дијелу којим је одбијен тужени-противтужилац за исплату износа који представља разлику између тражених 3.018,72 КМ и досуђених 43,54 КМ.

Тужени – противтужилац изјавио је ревизију против другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се пресуда преиначи тако што би тужбени захтјев тужиоца био у цјелини одбијен, а захтјеву противтужбе у цјелини удовољено, уз обавезу тужиоца да „накнади туженом парничне трошкове у износу од 1.200,00 КМ у року од 30 дана под пријетњом принудног извршења.“

Тужилац је у одговору на ревизију предложио да се ревизија туженог – противтужиоца одбије као неоснована.

Тужбеним захтјевом тражи се утврђење да туженом не припада право на наплату износа од 3.018,72 КМ по рачуну и са законском затезном каматом, како је ближе наведено у ставу 1. изреке првостепене пресуде, од тужиоца, уз досуђење парничних трошкова.

Захтјевом противтужбе тражи се обавезивање противтуженог да исплати противтужиоцу тај исти износ са законском затезном каматом од подношења „тужбе“ (тј. противтужбе) до исплате, уз накнаду парничних трошкова.

Тужилац је, према утврђеном чињеничном стању, потрошач електричне енергије коју испоручује тужени. Према рачуну за електричну енергију за децембар 2007. године број..... од 31.12.2007. године са датумом читања 03.01.2008. године, који је испоставио тужени, тужилац му дугује 3.018,72 КМ. Дуг се односи на пренесени салдо из ранијег периода – 2.998,12 КМ, умањен за уплату од 42,90 КМ на дан 20. децембра 2007. године, а увећан за утрошену електричну енергију у децембру (тј. у периоду од 30. новембра 2007. године до 03. јануара 2008. године) од 39,27 КМ и за камату, обрачунату на дуговања доспјела, а неисплаћена, од 01. децембра 2007. године до 31. децембра 2007. године у износу од 24,23. КМ. Сматрајући да није дужан да плати дуг од 3.018,72 КМ туженом, тужилац је коначно прецизирао тужбени захтјев на рочишту од 24. јануара 2008. године. Тужени је у својству противтужиоца поднио на истом рочишту противтужбу, којом је од тужиоца као противтуженог тражио плаћање износа од 3.018,72 КМ са законском затезном каматом.

Првостепени суд утврдио је уз помоћ вјештака финансијске струке Р. М. да је у периоду од 01. децембра 2006. године до 31. децембра 2007. године тужени по основу испоручене електричне енергије испоставио тужиоцу 12 рачуна са збиром потраживања од 417,88 КМ и каматом обрачунатом за тај период од 1,46 КМ, што укупно износи 419,34 КМ. Тужилац је у истом периоду уплатио укупно 375,80 КМ, тако да је његов дуг на дан 31. децембра 2007. године износио 43,54 КМ. До тог износа суд је удовољио захтјеву противтужбе, док је тужбеном захтјеву удовољио до износа од 2.975,18 КМ. Потраживања туженог настала прије 01.12.2006. године застарјела су по мишљењу првостепеног суда на основу члана 378. став 1. тачка 1. у вези са чланом 360. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник РС“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, у даљем тексту: ЗОО). Тужени је, према схватању истог суда, вршио обрачун камата на камату противно одредби члана 279. став 1. истог закона.

Другостепени суд је закључио да је тужба тужиоца поднесена у складу са чланом 54. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07, удаљем тексту: ЗПП) па је, прихватајући чињенична

утврђења и правне ставове првостепеног суда, одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду у побијаном дијелу.

Вриједност спора у овој правној ствари, у смислу члана 316. став 1. ЗПП, износи 3.018,72 КМ и не прелази износ од 10.000 конвертибилних марака, који има у виду одредба члана 237. став 2. истог закона. Оцјењујући да би одлучивање о ревизији туженог у овом спору било од значаја за примјену права у другим случајевима, овај суд је на основу овлашћења из став 3. члана 237. ЗПП ту ревизију дозволио.

Схватања нижестепених судова нису правилна.

Ревизија је основана.

Чланом 142. став 1. ЗОО прописано је да општи услови одређени од стране једног уговарача, било да су садржани у формуларном уговору, било да се на њих уговор позива, допуњују посебне погодбе утврђене међу уговарачима у истом уговору и по правилу обавезују као и ове. „Општи услови обавезују уговорну страну ако су јој били познати или морали бити познати у часу закључења уговора“ (став 3. члана 142. ЗОО).

Опште услове за испоруку и снабдијевање електричном енергијом, који су били на снази у вријеме настанка потраживања тужиоца на основу оспореног рачуна, тј. у децембру 2007. године („Службени гласник РС“ број 66/06, у даљем тексту: Општи услови) донијела је Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске на 34. редовној сједници, одржаној 29. јуна 2006. године, поред осталог и на основу овлашћења садржаних у члану 23. став 1. алинеја 5. и члану 30. Закона о електричној енергији који је тада био на снази („Службени гласник РС“ број 66/02, 29/03, 86/03 и 111/04). Послије измјена и допуна објављених у „Службеном гласнику Републике Српске“ број 60/07 и исправке објављене у „Службеном гласнику Републике Српске“ број 114/07, утврђен је пречишћени текст Закона о електричној енергији („Службени гласник РС“ број 8/08, у даљем тексту: ЗЕЕ-П.Т.) који се је могао примијенити и на спорно потраживање. Надлежност, односно овлашћење Регулатора (тј. Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске, како се је тада називала – члан 14. став 1. тог закона), да донесе опште услове за испоруку електричне енергије, садржани су у члану 23. став 1. алинеја 6. ЗЕЕ-П.Т. Због тога се не може прихватити као основан став другостепеног суда да „никакви Општи услови... које доноси сама тужена не могу дерогирати његово право на овакву тужбу“ (мисли се на тужиоца).

Тужилац као потрошач и тужени као испоручилац електричне енергије, закључили су, према стању у списима, уговор о испоруци електричне енергије који има карактер адхезионог уговора (уговора по приступу). Општи услови су саставни дио тог уговора и обавезују тужиоца, исто онако као и друге уговорне одредбе.

Чланом 27. Општих услова прописано је: крајњи купац је дужан да плати рачун за утрошену електричну енергију у року наведеном на рачуну (став 1.); уколико крајњи купац не приговори на основаност и висину обрачунаог износа у року наведеном за плаћање, дужан је извршити плаћање (став 3.); крајњи купац може да оспори било који обрачунати износ за утрошену електричну енергију у року који не може бити дужи од шест мјесеци рачунајући од дана извршеног обрачуна, само уколико постоји оправдан разлог за продужење рока из став (3.) овог члана (став 6.).

Тужилац током поступка није ни тврдио (а ни доказао) да је поднио туженом приговор на основаност, односно висину обрачунаог износа по спорном рачуну од 31.12.2007. године у роковима из ставова 3. и 5. члана 27. Општих услова. Истеком тих рокова сматра се да је признао дуг у цјелини, тако да се више не може позивати на одредбе о застарјелости потраживања, односно о начину обрачуна камате на доспјела, а неисплаћена потраживања, по одредбама ЗОО. Он је, према томе, на основу члана 27. став 3. Општих услова дужан платити туженом спорно потраживање. Одлука о законској затезној камати заснована је на одредби члана 277. ЗОО.

Из тих разлога није основан тужбени захтјев тужиоца, а основан је захтјев противтужбе туженог у својству противтужиоца.

Нижестепени судови правилно су и потпуно утврдили чињенично стање, али су погрешно примијенили материјално право кад су судили онако како је ближе наведено у изрекама њихових пресуда. Овај суд је ради тога на основу члана 250. став 1. ЗПП усвојио ревизију туженог-противтужиоца, обје нижестепене пресуде преиначио и одлучио као у изреци.

Тужиоцу као странци која је у цјелини изгубила парницу, не припада право на накнаду трошкова од противне странке (члан 386. став 1. ЗПП).

Трошкови туженог у првостепеном поступку износе 600,00 КМ, а односе се на таксе на противтужбу и на пресуду (од по 300,00 КМ) у смислу тарифног броја 1. става 1. алинеје 2. Таксене тарифе која је саставни дио Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 18/99, 23/99, 65/03 и 97/04).

Трошкови туженог – противтужиоца у другостепеном и ревизионом поступку износе 800,00 КМ, а односе се на таксу на жалбу од 600,00 КМ (тарифни број 1. став 10. исте Таксене тарифе) и таксу на ревизију од 200,00 КМ у смислу тарифног броја 1. став 10. Таксене тарифе као саставног дијела Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 73/08).

Пошто тужени – противтужилац није тражио накнаду трошкова поступка преко укупног износа од 1.200,00 КМ, њему су на основу члана 386. став 1. и члана 397. став 2. ЗПП, поред трошкова првостепеног поступка од 600,00 КМ

досуђени и трошкови другостепеног и ревизионог поступка од још 600,00 КМ (тј. укупно 1.200,00 КМ).

Првостепена пресуда остаје неизмјењена у непобијаном дијелу (став 2. изреке) којим је одлучено о приједлогу за одређивање привремене мјере обезбјеђења.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић